

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 16 • 1967 • SIDE 273–274

Min väg till heraldiken

Bruno Fr. Ronnerstam

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldininen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Min väg till heraldiken

HAR man genomlevt bortåt femtio år utan att ha haft det minsta begrepp om vad ordet »heraldik» betyder, har man gått miste om mycket, med tanke på huru omfattande, lärorikt och intressant detta ämne är.

I yngre år hade jag själv endast en vag föreställning om vad heraldiken omspände, men tanken ville dock gärna förknippa ordet *heraldik* med ordet *härold*. En härold hade man väl någon gång i ynglingaåren sett avbildad i någon tidning eller bok eller hört talas om i olika sammanhang.

Det skulle dröja hela sextio år, innan jag inhämtade de elementäraste kunskaper om heraldiken. Det var också av en ren slump jag kom att bli medlem av Societas Heraldica Scandinavica; genom dess egen tidskrift bl. a. fick jag tillfälle att fördjupa mig i detta fascinerande ämne.

Sälunda började det:

Omkring år 1920 visade en av mina anhöriga upp en ganska tung sigillstamp av mycket enkelt utförande och frågade mig, om jag kunde tyda texten på densamma. Att det bl. a. fanns ett vapen på stampen, intresserade mig föga. Jag begrep för-

resten platt intet om privata vapen på den tiden. Men textens eller rättare sagt initialernas betydelse grubblade jag däremot en lång stund på. Där stod blott »E & B G T B», om jag såg rätt. Slutligen hade jag dragit mina konklusioner: det gamla sigillet måste sannolikt ha tillhört någon kanske för hundratals år sedan avsmnad firma i Göteborg, t. ex. *Eriksson & Bergström* eller något liknande. Varför skulle då »G T B» just betyda *Göteborg*? Jo, jag hade i något sammanhang sett denna förkortning.

Hur som haver. Jag fick denna stamp som gåva av min släkting, och därefter fick stampen vila i min skrivbordslåda i hela fyrtio år, utan att jag ägnade den en minsta tanke.

På våren 1961 upptäckte jag en annons ang. gamla mässtämplar, som önskades och efterlystes (vissa årtal saknades i en serie). Jag kom just då att tänka på min gamla stamp. Annonsen gällde visserligen *icke* stampar, men jag tog mig i alla fall friheten tillskriva chefen för den mäsas, som annonserat, för att efterhöra, om denne möjligen kunde ge mig någon upplysning om vad texten i stampen (E & B G T B) betydde. Det kan vara bra att göra sig dum ibland!

Rekordsnabbt erhöll jag det vänliga svaret, att han själv inte var särdeles bevandrad ifråga om stämplat, men att han överlämnat mitt brev till en av sina vänner (som ansågs vara en skicklig heraldiker) för besvarande. Därmed var jag inne på rätt väg. »Vännen», f. ö. medlem i S.H.S., ägnade saken ett mycket stort intresse och delgav mig i det utförliga svarsbrevet de slutsatser, han kommit till. Av det otydliga sigillavtrycket jag medsant ville han dock tyda bokstäverna till »E S H G T B» (i st. f. »E & B G T B»). Bland andra nyheter han meddelade mig var att hjärtvapnet — det i vapensköldens mitt befintliga mindre vapnet — anger ätten. Detta visste jag icke förut. Då för brevskrivaren tillgänglig heraldisk littera-

tur icke räckte till för att identifiera sigillet, tillrådde han mig att tillskriva ordföranden i ovannämnda sällskap för lösning av gåtan. En ytterligare vink alltså i mitt forskande.

Innan ordförande i SHS tillskrevs, hade jag åstadkommit ett tydligare sigillavtryck. Enligt detta kunde jag med säkerhet fastslå, att bokstäverna i stampen var »E S B G T B». Detta var alltså den tredje och sista tydningen av bokstäverna.

Från ordföranden i SHS erhöll jag efter de noggranna beskrivningar jag gjort av stampen det vänliga, koncisa och betydelsefulla beskedet att »sigillet tillhör greve Stenbock, se Klingspor: Sveriges riddarskaps och adels vapenbok, 1890, tavle 1».

Min förtjusning blev givetvis stor. Stenbock var för mig inte något främmande namn precis. Hur väl minnes jag inte från skoltiden »Stenbocks kurir» samt hans »getapojkar». Men det fanns flera Stenbocker eller »Greve Stenbock».

Genom tillmötesgående från platsens bibliotek och Uppsala Universitetsbibliotek erhöll jag som lån det praktfulla verket av Klingspor. En så tung och dyrbar bok måste dock studeras inom biblioteksväggar!

Det var en stor glädje att kunna konstatera, att avbildningen i boken av Greve Stenbocks vapen helt överensstämde med hjärtvapnet i min sigillstamp. Men ännu återstod en del saker att utreda. Vad betydde t.ex. *G T B*? Efter flitiga biblioteksbesök och långvarigt pluggande kom jag till det resultatet, att *ESB* måste betyda *Erik Sten Bock*, och då jag under de fortsatta forskningarna i olika lexica bl.a. fann att Erik Stenbock skrev sig *Greve Till Bogesund* (nuvarande Ulricehamn) syntes den saken vara klar. Det återstod blott att få det bestyrkt av Riksarkivets Heraldiska Sektion i Stockholm.

I svarsskrivelse 22 april 1964 bekräftar Statsheraldikern, att mina slutsatser ang. stampen voro riktiga. Vid punktundersökningar i Riksarkivets enskilda samlingar ha även avtryck av stampen påträffats i olika serier, t.ex. i brev till Carl Gustaf och till rikskanslern Axel Oxenstierna, samtliga avtryck från 1652–1654.

Jag tillåter mig att in extenso återgiva vad Statsheraldikern bl.a. skriver:

»Stampen har ett betydande intresse och skulle väl försvara sin plats i någon av våra offentliga samlingar, av vilka Riddarhusets vackert exponerade kollektion av stampar med våra adliga ätters vapen är den främsta och mest omfattande i sin art».

Riddarhusgenealogen i Stockholm, som har hand om Riddarhusets stamp- och sigillsamlingar, har fått del av min korrespondens med Statsheraldikern, och i brev till undertecknad ber han att på det uppriktigaste få lyckönska till detta »fynd» och till utredningens resultat. »Riddarhuset har knappast någon sådan dyrgrip i den annars så värdefulla stampsamlingen,» skriver Riddarhusgenealogen bl.a.

Med varm hand skall jag överlämna den kära stampen i hans vård.

Hade jag på ett tidigare stadium haft någon kännedom om Heraldiska sektionen eller om de adliga ätternas vapen, så hade vägen till gåtans lösning icke varit så lång. Statsheraldikern hade givetvis kunnat lämna prompt besked. Men då hade jag också gått miste om den spänning eller tjusning, som sökandet steg för steg skänker.

Och så slutade den korta sagan om »Erikssons & Bergströms i Göteborg» sigill, som till slut förvandlades till »Erik Stenbocks, Greve till Bogesund».

Bruno Fr. Ronnerstam.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.